

Az Európai Keresztény Környezeti Hálózat (ECEN) 11. nagygyűlése

A víz szerepe a fenntartható jövőben

„Zúduljon le az igazság, mint a víz” (Ám 5,24)

A nagygyűlés állásfoglalása

Az ECEN különböző európai országok keresztény hívőinek hálózataként a CEC (Conference of European Churches, Európai Egyházak Konferenciája) környezeti kérdésekkel kapcsolatos munkáját segíti. A 11. nagygyűlés résztvevői a finnországi Helsinkiben gyűltek össze, hogy megosszák gondolataikat, tanuljanak, dolgozzanak és imádkozzanak a mindenki számára elérhető, tiszta vízért a fenntartható jövőben. Noha otthonaink más-más tengerszint feletti magasságokon helyezkednek el – ennek megfelelően nem egyformán érintenek bennünket a globális felmelegedés hatásai – a friss víz korlátozott elérhetősége mindannyiunkra hatással van valamilyen mértékben. Az édesvízi és tengeri élőhelyek egyensúlyának felborulása szintén minden embert, Isten minden teremtményét érinti.

A közelmúltban aláírt párizsi klímaügyi egyezmény rávilágított, hogy világméretű vállalásokra és válaszokra van szükség a klímaváltozás fenyegetéseit illetően, hogyha a globális átlaghőmérsékletet az iparosodást megelőző korszakhoz képest 2°C-os növekedési szint alatt szeretnénk tartani, sőt a növekedést 1,5°C alá szeretnénk szorítani. Ezt a célt természetesen nem könnyű lefordítani a hétköznapiok nyelvére.

Egy-két fok eltérés otthonunk termosztátján vagy a napi időjárásban szinte fel sem tűnik. Egy átlagos napon a reggeli és délutáni hőmérséklet közt sokszor tíz fokkal nagyobb ingadozás is előfordul. Nyomatékosítanunk kell, hogy milyen következményekkel jár a 1,5–2°C-os globális hőmérséklet-emelkedés a közösségek, az egyházak és a széles társadalom mindennapi életében. A környezeti nevelés és a környezettudatosság elmélyítése ennek a feladatnak a része, egyházi kereteken belül és azokon túl is.

A víz minden kétséget kizáróan a klímát meghatározó folyamatok egyik kulcsfontosságú tényezője. A WWC (World Water Council) jelszava a párizsi COP21 konferencián így hangzott: „A klíma: víz!”. Még ha nem is érezzük azonnal a hőmérséklet egy-két fokos változását, az ivóvízhiányt vagy az áradások okozta pusztítást azonnal érzékeljük.

Aggódalmainkat, kérdéseinket és cselekvésünket ezért a víz nyelvén fogalmazzuk meg. A víz ráadásul mély spirituális jelentést is hordoz, és sok bibliai történetben – gondoljunk csak a teremtésre vagy a keresztelésre – központi szerepet játszik.

Isten cselekvésének megnyilvánulása a vízben

A természettudományok és a Biblia egyaránt arról tanúskodik, hogy a víz minden élet forrása. A keresztény hit szerint Isten műve sokféleképp megnyilvánul a vízben keresztül. Az ember a vízzel szoros összeköttetésben teremtett. A testünk nagyobbik része is vízből áll.

A víz alázatosságra nevel bennünket – emlékeztet, hogy vannak az emberinél jóval nagyobb, pusztító hatalmak, például a tengerszint emelkedése vagy az áradások gyakoriságának növekedése.

A tengerszint emelkedését elsődlegesen a globális felmelegedéssel kapcsolatos két tényező okozza, a szárazföldi jég olvadásából származó víz és a melegedő víztömeg hőtágulása. A becslések szerint 2050-re a mai duplájára nő a súlyos árvizek előfordulásának gyakorisága.

Az árvíz és a vízszennyezés nemcsak az emberi életet veszélyezteti, de elpusztítja más fajok élőhelyeit is. A szélsőséges időjárás jelenségei, mint például a heves esőzések, jégesők, hóviharak, valamint a cunamik és az óceáni áradások is, életet követelhetnek.

Finnországban, az ezer tó országában sem feledkezhetünk meg azokról a milliókról, akik nem jutnak tiszta vízhez. A WHO (Egészségügyi Világszervezet) szerint a földön 663 millió ember (a Föld emberi népességének egytizede) híján van az egészséges ivóvíznek, és 1,8 milliárdan kénytelenek nem megfelelő minőségű vizet használni. Európában 100 millió ember él olyan háztartásban, ahova még mindig nincs bevezetve az ivóvíz, és 67 millió embernek nincsenek megfelelő tisztálkodási körülményei. Az emberi tevékenység olykor a drága ivóvízkincs szennyezéséhez vezet. Az ipari hulladékok megfertőzik a folyókat és a tavakat, a mezőgazdaság által használt műtrágya és gyomirtó szer pedig a talajvízbe is leszivárog. Sokszor nem jut eszünkbe, hogy a széles körben használt mindennapi fogyasztási cikkek előállítása az édesvízkészletek milyen jelentős mértékű kizsákmányolásával jár. Be kell vezetnünk a fenntartható jövőről szóló diskurzusba ún. „virtuális víz” kifejezését. A fosszilis üzemanyagok kitermelése rengeteg felszíni és felszín alatti víz felhasználásával jár, különösen igaz ez a számos veszélyt magában rejtő hidraulikus repesztés eljárásának alkalmazására.

Európai lakosok veszítik életüket nap, mint nap a szennyezett víz okozta fertőzések és az elégtelen tisztálkodási és higiénés feltételek következtében.

Jézus sokféleképp figyelmeztet a víz fontosságára az életben. Megkéri Jánost, hogy keresztelje meg a Jordánban (Mt 3,13-tól). A samáriai asszonyhoz így szól a kútnál: „Adj innom!” (Jn 4,7). Majd a kereszten ezt mondja: „Szomjazom” (Jn 19,28). Ha Urunk ennyiszor kért vizet, nem csoda, hogy a vízhez való hozzáférés ennyire központi jelentőségű számunkra is.

Víz és igazságosság

A víz természetes körforgása folyamatosan élteti bolygónkat és mindazt, ami a Földön él. Az ember ipari tevékenysége azonban megbolygatja ezt a körforgást, egyes helyeken felgyorsítva a víz áramlását, más helyeken megszüntetve azt. Mindez kiszámíthatatlanságot és bizonytalanságot teremt körülöttünk. Közösségeink és nemzeteink állandóságra épülnek, amit a fenntarthatatlan életmód aláaknáz.

Az ENSZ fenntartható fejlődési céljai (Sustainable Development Goals) közvetve vagy közvetlenül mind kiemelik a víz fontos szerepét bolygónk és az emberiség jól-létének biztosításában.

A privatizáció és a piacositás azonban kapott ajándékból pénzzé tehető termékké, árucikké változtatja a vizet, ami jelentősen befolyásolja a hozzáférhetőségét és a megfizethetőségét is. S mi oly gyakran zárjuk ki embertársainkat egy Isten által adott forrás használatából.

Isten szemében a víz és az igazságosság folyóként árad – folyamatosan rendelkezésre áll, hogy az élet kiteljesedését táplálja minden létező számára.

Felhívás a cselekvésre és a reménységre

A fent megfogalmazottak alapján bátorítjuk az egyes embereket és az egyházakat, hogy tegyenek lépéseket a következő területeken.

- Hangsúlyozzák a víz szentségének és csodájának, az életet és az ökoszisztémákat fenntartó szerepét, amely Isten dicsőségének kifejeződése a teremtett világ egészében.
- A vízzel kapcsolatban felmerülő kihívásokkal kapcsolatban munkáljanak ki reményteli válaszokat az imádság, a liturgia és a cselekedetek területén.
- Fejlesszék a vízhez kapcsolódó környezettudatosságot a víz hétköznapi használatára vonatkozóan, hangsúlyozva, hogy a víz az életet szolgáló ajándék. Ide tartozhat a vízlábnyommal vagy az élelmiszer-előállítás, elsősorban a húselőállítás kapcsolatos kérdésekben való tájékozódás, ill. a vegetáriánus táplálkozás népszerűsítése.
- Térképezzék fel és értsék meg, hogy a víz milyen módon befolyásolja életminőségünket, az ivóvíztől a tisztálkodásig, de a tengeri élet és a klímaváltozás vonatkozásában is.
- Órizzék meg az értékes édesvizet, és tudatosítsák, hogy mennyi vizet fogyasztunk az utazás, a táplálkozás, a tisztálkodás, a mosás stb. során egyénileg és egyházként is!
- Csökkentsük vízlábnyomunkat! Emeljük fel a szavunkat azokért, akik folyamatosan szomjaznak, és nem férnek hozzá a tiszta ivóvízhez.
- Fogyasszunk vezetékes ivóvizet, és kerüljük a palackozott vizeket.
- Mellőzzük a veszélyes vegyszerek használatát a mezőgazdaságban, a háztartásokban, az iparban, illetve az ásványi anyagok és fosszilis üzemanyagok kitermelése során.
- Személyes vízhasználatunkban kerüljük túlzott szennyezést.
- Fedezzük fel újra a szemlélődő életmódot, amely az összes létező életminőségére összpontosít az újdonságok és javak felhalmozásával szemben.
- Segítsük elő az ökológiai párbeszédet a világ erőforrásainak egyenlőbb elosztásáért, és azért, hogy a vizet is a közjó részeként értelmezzék.
- Támogassuk a klímakatasztrófák és a bizonytalanság fenyegette sérülékeny közösségeket és országokat.

A klímaváltozás és a víz kérdéseiben a világ súlyos gondokkal küzd. Sokszor nehéz derűlátónak lenni. Mégis hangsúlyozni szeretnénk a remény jelentőségét és állandóságát. Isten minden helyzetben számít ránk. Módunkban áll egy olyan, jobb világ érdekében munkálkodni, amelyben az igazságosság mindenütt úgy áradhat, mint a víz...

Az ECEN nagygyűlésének résztvevői

Sofia Kulturális Központ, Helsinki, 2016. június 11–15.

Fordította: Szűcs Kinga